

ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

На сьогодні теоретично та практично доведено вплив інновацій на економічне зростання країн та регіонів. В умовах глобалізації роль регіонів в інноваційному розвитку зростає.

Успіхи регіонів країн Європейського Союзу (ЄС) в сфері інноваційного розвитку підтверджують дієвість їх інноваційної політики [1, с. 19].

Україна знаходиться на початковому етапі формування регіональної інноваційної політики, а тому дослідження досвіду європейських країн, успішність регіональної інноваційної політики яких сприяла їх інноваційному зростанню, набуває особливої актуальності.

Узагальнюючі існуючу законодавчу базу та аналітичні дослідження в сфері інноваційної політики ЄС, можна виокремити наступні принципи формування інноваційної політики ЄС на регіональному рівні:

1) Трьохрівневе (багаторівневе) управління регіональною інноваційною діяльністю: інноваційна політика регіонів – регіональний компонент національної інноваційної політики – наднаціональна інноваційна політика ЄС.

2) Розумна спеціалізація регіонів: в останні роки в країнах ЄС впроваджуються субнаціональні (регіональні) інноваційні стратегії нового покоління – стратегії розумної спеціалізації (Smart Specialization Strategies, S3). Дані стратегії поєднують інновацію зі специфічними перевагами регіональної економіки [2].

3) Міжсекторність інноваційної політики: сутність такої політики полягає в створенні інноваційного рівноправного партнерства державної влади, бізнесу, інституцій знань (науково-дослідних інститутів, університетів) – так званої «потрійної спіралі» (triple helix). Останнім часом все частіше застосовується поняття «четверної спіралі», коли системна взаємодія включає ще й споживачів інновацій, які представляють ринковий попит на інноваційну продукцію і можуть активно залучатися до інноваційного процесу [3]. Міжсекторне та міжрегіональне співробітництво потребує наявності соціального капіталу, який характеризується ефективними комунікаціями та високим рівнем довіри між усіма стейкхолдерами інноваційного розвитку. У свою чергу, міжсекторне та міжрегіональне співробітництво в інноваційній сфері є необхідним для забезпечення дифузії інновацій [4] і подолання існуючих регіональних диспропорцій в темпах інноваційного розвитку.

4) Системність: політика зростання та інновацій за своєю природою повинна бути горизонтальною, тобто повинна стосуватися всіх сфер політики, які впливають на інновації. Існує необхідність спільного планування заходів в системі освіти, науки та інновацій з метою уникнення недоліків у цих сферах.

4) Унікальність: єдиного підходу до формування інноваційної політики країн та їх регіонів не існує. Інноваційна політика повинна відповідати рівню розвитку країни та враховувати її особливості. Копіювання успішних політик інших країн скоріш за все призведе до неефективного використання ресурсів.

Україна має комплекс проблем в сфері інноваційної діяльності в цілому та в регіонах зокрема, подоланню яких сприятиме впровадження принципів європейської регіональної інноваційної політики, проте із урахуванням деяких застережень:

- несприятливі показники інноваційної діяльності в Україні в цілому та у порівнянні із ЄС, зокрема скорочення організацій, які виконують наукові та науково-технічні роботи, працівників наукових організацій, кількості виконаних наукових та

науково-технічних робіт, скорочення фінансування інноваційної діяльності, скорочення кількості інноваційно активних підприємств та впровадження інновацій на промислових підприємствах, кількості створених передових технологій та отриманих охоронних документів на створені технології, заявок на корисні моделі від національних заявників [5];

- централізоване управління інноваційною діяльністю: переважна більшість регіонів не має власних стратегій інноваційного розвитку, фінансових ресурсів стимулювання та пріоритетів інноваційної діяльності. В той же час, застосування європейського досвіду розробки регіональних стратегій інноваційного розвитку навряд чи буде ефективним в умовах недосконалого інституційного середовища [6, с. 272], високого рівня бюрократії та корупції, неефективного моніторингу виконання стратегій та програм;

- застаріла спеціалізація регіонів України, слабка орієнтація на підвищення інноваційності традиційних галузей та розвиток середньо- та високотехнологічних галузей;

- регіональні диспропорції інноваційного розвитку [7, с. 172]. Активізація міжрегіонального співробітництва має сприяти зменшенню регіональних диспропорцій;

- слабка взаємодія бізнесу-науки-влади [6, с. 272]. Це обумовлює необхідність розвитку міжсекторного співробітництва, потребує ефективних комунікацій та наявності соціального капіталу, які в Україні слабо розвинуті. Погіршує ситуацію низький рівень довіри між стейкхолдерами інноваційного розвитку [8, с. 263-278];

- відсутність системного підходу у формуванні політики для інновацій в різних сферах: освіті, науці та інновацій, промисловості, інвестицій тощо.

Україна має комплекс проблем в сфері інноваційної діяльності в цілому та в регіонах зокрема. Впровадження європейських принципів регіональної інноваційної політики сприятиме вирішенню вищезазначених проблем, проте за умови подолання стримуючих факторів, зокрема недосконалості інституційного середовища, корупції, бюрократії, низького рівня довіри в суспільстві, відсутності ефективних комунікацій в інноваційній сфері.

1. *Regional Innovation Scoreboard 2014*. – Belgium: Maastricht University, 2014. – 84 p.

2. Хопкінсон Л. *Поддержка инновации на уровне регионов и муниципалитетов. Руководство для государственных служащих [Электронный ресурс] / Лана Хопкинсон*. – Великобритания: М.А. International Business. – 65 с. – Режим доступа: <http://www.uuis.com.ua/files/Hopkinson.pdf>.

3. Carayannis E.G. *Mode 3 Knowledge Production in Quadruple Helix Innovation Systems / E.G. Carayannis, D.F. Campbell*. – SpringerBriefs in Business 7. – 2012. – 63 p.

4. Роджерс Е. М. *Дифузія інновацій / Еверет М. Роджерс*. – ВД «Києво-Могилянська академія». – 2005. – 400 с.

5. *Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник // Державна служба статистики України*. – К, 2014. – 314 с.

6. *The Global Innovation Index 2014. The Human Factor in Innovation*. – Fontainebleau, Ithaca, and Geneva: Cornell University, INSEAD, and WIPO, 2014. – 400 p.

7. *Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник // Державна служба статистики України*. – К, 2014. – 314 с.

8. Єрмакова О.А. *Зовнішньоекономічна діяльність регіону: інституційні важелі вдосконалення: монографія / О.А. Єрмакова; Одес. нац. екон. ун-т*. – Одеса: Інтерпрінт, 2014. – 312 с.